

Leuven gericht, dan wordt het getuigenis uiteraard minder overtuigend.¹¹⁾ In ieder geval droeg Erasmus in 1516 zijn uitgave van het Nieuwe Testament op aan Leo X en heeft die paus Erasmus in 1517 bevrijd van de maatschappelijke gevolgen van zijn onwettige geboorte en de knellende banden van zijn kloostergelofte. Deze dispensatie werd hem uiteindelijk op 9 april 1517 verleend ten huize van zijn humanistische vriend Andreas Ammonius (ca 1478-1517) in Westminster, een voor Erasmus uiterst gewichtige gebeurtenis die hier verder buiten beschouwing blijft.¹²⁾

In Erasmus' ogen begon met het optreden van Leo X en het verschijnen van zijn Nieuwe Testament een tijd van vernieuwing, waarin de kerk dankzij de paus zijn luister zou herkrijgen en het christendom dankzij het Nieuwe Testament op een zuiverder basis zou zijn gestoeld. Kort tevoren had Erasmus jegens een kardinaal gewag gemaakt van een 'gouden eeuw' die aanstaande was en aan Leo X schreef hij dat de wereld voelde door diens aantreden van een ijzeren in een gouden eeuw te zijn beland. Het begrip 'gouden eeuw' zou Erasmus enerzijds vol verwachting in de jaren daarop nog een paar keer herhalen - ook jegens Leo X - maar anderzijds deed het hem verzuchten weer jong te willen zijn: 'O, als het mij gegeven zou zijn weer jong te wezen...'.¹³⁾

Benevens die verheven vorstelijke aandacht stond de vrijwel algemene waardering die Erasmus ondervond in de wereld der geleerden; nog niet werden zijn naam en faam verduisterd door de tweespalt die de Reformatie zou bewerken, al waren de eerste discussies met Luther een voorbode van wat in de jaren twintig zou doorbreken. Degeen die het eerste contact tussen Erasmus en Luther heeft gelegd, bovendien een bewonderaar en één zijner eerste vertalers in het Duits, noemde hem in 1520: *Erasmus Rotterdamus phoenix ille omnibus seculis admirabilis*, wat zoiets betekent als 'Erasmus van Rotterdam, die voor alle eeuwen bewonderenswaardige phoenix'.¹⁴⁾

Maar ondertussen ..., juist de door Erasmus zelf hoogst aangeslagen prestatie - zijn uitgave van het Nieuwe Testament - gaf aanleiding tot veel kritiek en polemiek, eerst met verve, maar op den duur met verbittering gevoerd, het laatste om te beginnen tegen zijn Engelse opponent Robert Lee.¹⁵⁾ En ook dat andere hoogtepunt bleef niet onaangetast, want terwijl Erasmus in Calais de bijeenkomst der vorsten bijwoonde, werd hij aan zijn thuisfront, dus in Leuven zelf, en in Antwerpen zwartgemaakt door de een of andere op dat moment nog maar half afgestudeerde dominicaan